

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
Київський національний медичний університет
імені О. О. Богомольця
Полтавський державний медичний університет
Аріельський Університет, Аріель, Ізраїль
Краківський педагогічний університет імені Комісії національної
освіти, Польща
Середня школа «Сент-Ендрю», Канада
Національний коледж шкільних керівників, Великобританія
Лабораторія “Макаренко-реферат” Марбурзького університету, ФРН

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
БІОЛОГІЧНІ, МЕДИЧНІ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ
АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

(21-22 жовтня 2021 року)

Полтава-2021

Біологічні, медичні та науково-педагогічні аспекти здоров'я людини. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / За загальною редакцією проф. Пилипенка С.В. — Полтава: Аструя, 2021. — 236 с.

У збірнику представлені результати досліджень, присвячені біологічним та медичним аспектам здоров'я людини, впливу стану навколишнього середовища, природних факторів живої та неживої природи на здоров'я людини, біорізноманості України, сучасним проблемам методики викладання біології, медицини та еколого-валеологічному вихованню в освітніх закладах.

Редакційна колегія:

Гришова Марина Вікторівна — голова редколегії, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, декан природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (головний редактор); **Шевчук Сергій Миколайович** — проректор з наукової роботи, доктор географічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Пилипенко Сергій Володимирович** — доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (зам. головного редактора); **Остапченко Людмила Іванівна** — доктор біологічних наук, професор, директор ННЦ "Інститут біології та медицини" Київського національного університету імені Тараса Шевченка; **Берегова Тетяна Володимирівна** — доктор біологічних наук, професор ННЦ "Інститут біології та медицини" Київського національного університету імені Тараса Шевченка; **Коваль Андрій Анатолійович** — старший викладач кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Новописьменний Сергій Анатолійович** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Закалюжний Віктор Маркович** — кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент кафедри біології та основ здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; **Паляниця Віра Іванівна** — зав. лабораторії кафедри біології та здоров'я людини Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

Комп'ютерне забезпечення: Коваль А.А.

Друкується за ухвалою Вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (протокол №3 від 19 жовтня 2021 року.)

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів та посилань несуть автори статей.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ І ЕКОЛОГІЇ У ФАХОВОМУ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ КОЛЕДЖІ ЗА УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Воробйова О. М.

Полтавський державний медичний університет

Вже не один рік Україна й взагалі суспільство потерпає від пандемії коронавірусної інфекції. Цей складний період характеризується багатьма заходами боротьби проти цього вірусу. Починаючи з 2020 року заклади освіти нашої країни змушені були переходити на карантин, і дистанційна форма навчання, яка раніше була менш поширеною, стала невід'ємною частиною освітнього процесу. Так, 2021-2022 навчальний рік у фаховому медико-фармацевтичному коледжі розпочався впровадженням частково дистанційної форми навчання у тих групах, де виявлено хворих на коронавірус. Отже, учасники дистанційного навчання знову відчули, що така форма освіти має як переваги, так і слабкі місця.

Дисципліна «Біологія і екологія» викладається у фаховому медико-фармацевтичному коледжі на першому та другому курсах здобувачам освіти, що навчаються на основі базової загальної середньої освіти. Частина студентів через вищевказані причини змушена деякий час вивчати дисципліну дистанційно. Отже, перевагою онлайн освіти є можливість здобувачам освіти навчатися за гнучким графіком, не будучи прив'язаними до території, є фінансово вигідною. Але здобувачі освіти позбавлені можливості дискутувати, мислити критично, разом з викладачем проводити обговорення фактів, вільно, без обмежень вести спілкування. Основними чинниками успішності стала відповідальність, самодисципліна та самоорганізація. [4]. Викладачу дисципліни та студентам потрібно було вирішити питання, як більш ефективно організувати дистанційне навчання, адже більшість студентів фахового медико-фармацевтичного коледжу щороку обирають біологію для проходження ДПА у формі ЗНО. Тому увага щодо якісної підготовки студентів з біології викладачами та керівництвом коледжу підвищена.

Метою статті є аналіз переваг та недоліків дистанційного навчання дисципліни «Біологія і екологія», підвищення ефективності викладання її здобувачам освіти фахового медико-фармацевтичного коледжу.

Враховуючи думки, зауваження та рекомендації викладачів циклової комісії природничо-наукових дисциплін фахового медико-фармацевтичного коледжу, що викладають дисципліну «Біологія і екологія» та здобувачів освіти, які навчаються дистанційно, проаналізовано переваги та недоліки дистанційного навчання даної дисципліни.

Частина викладачів вважають, що дистанційні заняття мають переваги. Надається можливість об'єднувати слухачів у відео-

конференції з будь-яких місць. Недолік – неможливість провести повноцінну дискусію за окремими питаннями теми. Важливо під час онлайн-заняття мати відео-контакт, без якого викладачу не зрозуміти, наскільки уважно слухає здобувач заняття. Для стимулювання та підтримання інтересу до вивчення біології викладач повинен володіти найновішою інформацією та демонструвати значні ораторські здібності, щоб отримувати зворотний зв'язок під час проведення заняття. Окрім того, усі викладачі підтвердили, що для підвищення ефективності дистанційних занять доцільно робити короткі опитування, що дають змогу обмірковувати студентам отриману інформацію, активно залучати студентів до засвоєння нового матеріалу. Також викладачі визнали, що онлайн навчання стимулює їх самих досконаліше готуватися до заняття, опанувати нові діджитал-можливості викладання дисципліни. Для більш ефективного вивчення дисципліни викладачі постійно намагаються відеопрезентації з вивчених тем, короткі навчальні відео-філми, відео з дослідженнями, а також проводять віртуальні екскурсії у природу, які допомагають краще засвоювати теми з біології і екології.

Недоліками усі учасники освітнього процесу вважають інколи виникаючі перебої у роботі інтернет-платформ, невелику швидкість Інтернету або зі сторони організатора онлайн-конференції, або зі сторони учасників. Такі перешкоди інколи можуть зіпсувати адекватне проведення запланованого заняття.

Більшість опитаних здобувачів освіти вважає більш прийнятною саме дистанційну освіту. Недоліками вони відмічають проблеми з Інтернетом, інколи великий обсяг інформації, який потрібно опрацювати. Було згадано про такі проблеми, як обмеженість доступу до комп'ютера, ноутбука, сімейні обставини тощо. Під час дистанційного навчання додатково виявилось, контроль засвоєння практичних навичок дещо обмежено.

Під час вивчення біології і екології навантаження на викладача збільшується, тому що зростає обсяг домашніх завдань, коли виправивши помилки, потрібно вести індивідуальну переписку зі здобувачами, пояснюючи їхні помилки [2].

Окрім того, при оцінюванні знань для проведення підсумкового контролю, окрім тестових завдань, потрібне індивідуальне опитування онлайн з відео-зв'язком. Але більшості студентів опитування за допомогою тестування подобається. На дистанційному навчанні важливо підтримувати позитивний емоційний настрій студентів, тому викликом для викладача є саме організація контролю знань. Можливо періодично використовувати ігрові форми перевірки знань, наприклад, проводити проміжне оцінювання не у вигляді тестів, а у вигляді невеликих вікторин.

Викладачі біології і екології поєднують синхронне (режим відео-конференцій), а також асинхронне навчання (самостійного

планування виконання завдань або планування за допомогою викладача, дедлайнів).

Отже, високі результати навчання біології і екології у фаховому медико-фармацевтичному коледжі залежать від якості проведених занять, методик дистанційного навчання, відпрацьованих у період карантину. В майбутньому вони можуть успішно використовуватись у освітньому процесі в змішаному форматі. Але для більш якісної підготовки майбутніх конкурентноспроможних фахівців обов'язковими залишаються аудиторні заняття, особливо у навчанні майбутніх медичних та фармацевтичних працівників. Це важливо для майбутнього розвитку нашого суспільства [3].

Література

1. Борисенко Н., Гриценко, І., Денисенко, В., Сидоренко, Н.(2020). Формування навичок самоосвітньої діяльності студентів педагогічних факультетів в умовах дистанційної освіти. Vol. 7, No. 3. Ternopil-Aberdeen, 2020. — с. 325- 337.
2. Волошина О.Б., Найдьонова О.В., Чайка А.О., Лисий І.С. Шляхи удосконалення дистанційного викладання питань загальної практики у студентів медичних вузів за умов пандемії COVID-19 / Матеріали міжнародної спеціалізованої наукової конференції, м. Тернопіль, 19 березня, 2021 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. — Вінниця: Європейська наукова платформа, 2021. — с.31-35
3. Воробйова О.М., Куценко Н.П. Оптимізація системи дистанційного навчання здобувачів повної загальної середньої освіти фахових медичних та фармацевтичних коледжів / Зміст освіти та освітні практики нової української школи: матеріали всеукраїнського освітнього форсайту «Зміст освіти та освітні практики Нової української школи» (Полтава, 28 квітня 2021 р.). / [Упоряд.: В. В. Зелюк, В. Р. Ільченко, О. О. Буйдіна]. – Електронне видання. – Полтава: ПОІППО, 2021. – с.173-178
4. Лавриненко Л. Освіта в реальності сьогодення – дистанційне навчання / Матеріали конференцій МЦНД.- С. 25-28.
5. Умрик, М. Досвід організації самостійної роботи студентів в умовах дистанційного навчання / Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання, (5 (12)). — с. 192-195.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРИ ВИВЧЕННІ МЕДОНОСНИХ РОСЛИН В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ БІОЛОГІЇ

*Гапон С.В., Мариноха О.Г.
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

Сучасний шкільний курс має на меті не лише озброїти учнів міцними знаннями, а й навчити їх здобувати самостійно, а також сформувати низку предметних компетентностей, які учень зможе застосувати в своєму майбутньому житті.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ, МЕДИЦИНИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ. ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ У ВИЩИХ ТА СЕРЕДНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

РОЗРОБКА ПРОЕКТУ «СТВОРЕННЯ ХАБУ «СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ»	
Гриньова М.В., Масовець Д.Б.	3
ПЕДАГОГІЧНІ Й ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ	
Лутфуллін В., Лутфуллін М., Пилипенко С.	6
РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ: КЛАВДІЙ ГАЛЕН – ЛІКАР ГЛАДІАТОРІВ ТА ПЕРШИЙ В ІСТОРІЇ ОРГАНІЗАТОР «МЕДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ» ПОШТОЮ	
Біланов О.С. ¹ , Білаш В.П. ¹ , Звягольська І.В. ² , Новописьменний С.А. ³	12
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	
Бокова С.І.	15
ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ – ОДИН З КРОКІВ ДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ	
Волкова О.А., Тихонова О.О., Тарасенко Я.А., Дейнега Т.Ф., Сербін С.І.	17
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ І ЕКОЛОГІЇ У ФАХОВОМУ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ КОЛЕДЖІ ЗА УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	
Воробйова О. М.	21
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРИ ВИВЧЕННІ МЕДОНОСНИХ РОСЛИН В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ БІОЛОГІЇ	
Гапон С.В., Мариноха О.Г.	23
ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРИ ВИВЧЕННІ РОСЛИН- БУР'ЯНІВ В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ БІОЛОГІЇ	
Гапон С.В., Перепелиця А.К.	26
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОБІОЛОГІЯ З ПРОФІЛАКТИКОЮ ІНФЕКЦІЙ»	
Дерев'яно Т.В., Звягольська І.М.	28
ВПЛИВ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАПРЯМА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ БІОЛОГІЇ НА ПСИХОЛОГІЧНЕ ТА ФІЗИЧНЕ ЗДОРОВ'Я УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	
Диннік Н.М., Дяченко-Богун М.М.	30
МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА СИСТЕМНИХ ЗНАНЬ З БІОЛОГІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	
Зайцева І.О., Козлова І.С.	32
ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
Зайцева І.О., Спірічева О.В.	34
ВОРОНИЙ ЮРІЙ ЮРІЙОВИЧ (ГЕОРГІЙОВИЧ) (1895 — 1961) — УКРАЇНСЬКИЙ ХІРУРГ ТРАНСПЛАНТОЛОГ, ДОКТОР МЕДИЧНИХ НАУК,	